

Ograničenja autorskog prava

Prema Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima (NN 96/18 od 8. 11. 2018.) postoje ograničenja autorskog prava tj. uvjeti pod kojima se tuđi sadržaji smiju koristiti bez naknade i dopuštenja autora. Ipak, i u tim slučajevima potrebno je pravilnim citiranjem i navođenjem literature poštovati tuđe intelektualno vlasništvo te tako razvijati kulturu etičkog korištenja informacija.

Vremensko ograničenje autorskog prava

- traje za autorova života i 70 godina poslije (ako je autor nepoznat, autorsko pravo traje 70 godina od objave ili nastanka djela) – nakon toga djelo postaje javno dobro pa se može koristiti bez naknade i odobrenja
- obvezno je navođenje autora i izvora.

Sadržajno ograničenje autorskog prava

- za potrebe znanstvenih istraživanja i nastave, u učeničkim referatima ili drugim školskim sadržajima dopušteno je:
 - citiranje i parafraziranje ulomaka autorskih djela
 - kopiranje i distribuiranje pojedinih odlomaka autorskih djela
- obvezno je navođenje autora i izvora.

Nekoliko napomena

- u nastavi je dopušteno doslovno navođenje ulomaka autorskoga djela uz obvezno navođenje autora i izvora
- citiranje i navođenje izvora obvezno je bez obzira hoće li nastavni materijali biti objavljeni ili će se prezentirati isključivo u učionici
- citiranje i navođenje izvora treba dosljedno provoditi
- u izradi plakata, prezentacija, audiovizualnih sadržaja ili pripremi materijala za učenje na daljinu obvezno je navesti autora i izvor
- sve izvore korištene u pripremi prezentacija treba popisati na posljednjem slajdu
- za preuzete sadržaje s interneta nije dovoljno navesti samo adresu s koje je sadržaj preuzet, potrebno je navesti bibliografske podatke prema uputi za pisanje referata
- ne smiju se umnožavati i mijenjati već napravljeni nastavni materijali koji koriste tuđe autorske sadržaje
- nije potrebno citirati i navoditi izvore mitova, općih znanja i činjenica koje se mogu pronaći u školskim udžbenicima
- na vlastitoj mrežnoj stranici dopušteno je postavljanje poveznice (linka) na neku drugu mrežnu stranicu bez dopuštenja autora – to se smatra upućivanjem na informacijski izvor
- postavljanje poveznica (linkova) na sadržaje koji krše autorska prava također se smatra kršenjem autorskih prava
- postoje internetski portali na kojima se mogu pronaći besplatne fotografije.

Kada je dovoljno spomenuti samo izvor

Sljedećih sadržaji ne smatraju se autorskim djelom pa je prilikom korištenja dovoljno spomenuti izvor:

- službeni tekstovi objavljeni radi informiranja javnosti (zakoni, uredbe, odluke, izvješća, zapisnici...)
- dnevne novosti i ostale medijske informacije
- narodne književne i umjetničke tvorevine u izvornom obliku.

Što nije dopušteno na internetu

- Nije dopušteno objavljivati na internetu ili na školskim mrežnim stranicama kopirano autorsko djelo.
- Nije dopušteno objavljivati na internetu ili na školskim mrežnim stranicama snimljeni nastavni sat u kojem se koriste glazba i isječci iz filmova.
- Nije dopušteno objavljivati na internetu ili na školskim mrežnim stranicama videomaterijale bez odobrenja autora za korištenje glazbe, fotografija, slika, logotipa, žigova, slika zaslona, skeniranih omota knjiga ili udžbenika.

VAŽNO!

„Objavljivanje na internetu uvijek zahtijeva dozvolu autora, čak i kad je u edukacijske svrhe (Hebrang Grgić i dr. 2018: 12)!”

GIMNAZIJA KARLOVAC – KNJIŽNICA

POPIS LITERATURE:

Gačić, Milica. 2017. *Pisanje u znanosti i struci*. Narodne novine. Zagreb.

Hebrang Grgić, Ivana i dr. 2018. *Citiranje u digitalnom okruženju*: priručnik. Carnet. Zagreb. Preuzeto s https://pilot.e-skole.hr/wp-content/uploads/2018/03/Prirucnik_Citiranje-u-digitalnom-okruzenju-1.pdf (pristupljeno 6. travnja 2020.)

Janović, Tomislav 2013. *Citiranje, parafraziranje i upućivanje na izvore u akademskim tekstovima*: skripta. Preuzeto s https://www.hrstud.unizg.hr/images/50014310/Citiranje_parafraziranje_i_upucivanje_na_izvor_e_s_kripta.pdf (pristupljeno 6. travnja 2020.)

Oraić Tolić, Dubravka. 2011. *Akademsko pismo*. Naklada Ljevak. Zagreb.

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima NN 96/2018. Preuzeto s https://www.dziv.hr/files/File/zastita/zakon_autorsko_HR.pdf (pristupljeno 5. travnja 2020.)

GIMNAZIJA KARLOVAC – KNJIZNICA